

Sonedeljnik

Leto IV.

Ljubljana, 13. oktobra 1930

Štev. 41

Iredentistično-velenemška manifestacija v Celovcu

Včeraj so uprizorili v Celovcu proslavo desetletnice plebiscita, ki se je v navzočnosti najvišjih državnih zastopnikov spremenila v manifestacijo za Veliko Nemčijo — Iredentistično izzivanje Jugoslavije — Koroških Slovencev ni bilo — Avstrijske oblasti omejile svobodo jugoslovenskim novinarjem

D. V. Celovec, 12. okt.

Desetletnica plebiscita, ki se je pričela po vsej Koroški že 10. oktobra, ki je bil letos koroški narodni praznik, je danes dosegla z velikimi proslavami v Celovcu svoj višek.

Te proslave, ki so znova vzbudile spomine na borbe za Koroško, so zapustile med prebivalstvom bivših glasovalnih con vse prej kakor dober vtis. Z dolgotrajnimi proslavami, ki so se pričele že sredi poletja in se vršile pod najrazličnejšimi naslovi skoraj sleherno nedeljo, so se znova odprle vse napoj zacefene rane ter se je poglabil še bolj prepad med slovenskim delom prebivalstva, ki je glasoval za Jugoslavijo ter med nemščini in Nemci, ki so glasovali za Avstrijo. Vsa proslava je imela poleg spominskega značaja tudi še drugo ozadje, kar je izzvenelo posebno poslednje dni in še prav posebej danes v velikem

pangermanistično manifestacijo za združitve Avstrije z Nemčijo. Saj je bil refren skoro vseh slavnostnih govornikov ta, da niso Karavanke samo meja Avstrije, temveč meja bodoče velike Nemčije, ki je izvojevala 10. oktobra 1920 svojo prvo zmago na pohodu proti vzhodu. Končno pa je imela vsa proslava tudi

iredentistično ozadje, kar je najbolj dokazovala s črnim florum ovita tabla z napisom »Mežiška in Kanalska dolina«, ki so jo nosili danes v slavnostnem sprevodu in ki je žela še posebno burno odobravanje gledajočega občinstva. Za tablo, ki naj bi po uradni programi vodila »Skupino naših bratov iz onih ljubih predelov koroške dežele, ki so bili od nas odtrgani po nasilnem miru in ki naj bodo svesti si našega večnega in zvestega spomina«, ni korakalo več kakor četrvero narodnih noš. Se bolj so podčrtavali ta iredentistični značaj plebiscitnih proslav razni napisi po trgovinah s slikami z Mežiške in Kanalske doline kot: »Brez Mežiške in Kanalske doline ni Koroška nedeljena.« V eni izmed najodličnejših celovških trgovin, pa je bila s črnim florum drapirana izvorna slika z črni votlini prikovana sužnja, ki mu brani pot v svobodo grozeči zmaj. Pod to sliko je bil napis »Zasužnjena Mežiška dolina«.

Zaradi tega je povsem razumljivo, da se vseh teh slavnostnih proslav Slovenci niso udeležili in da so jih zastopali le nemščini, ki nosijo sedaj uradno ime »Nemcem prijazni in domovini zvesti Slovenci«. Najlepši dokaz za to, da so se Slovenci absentirali teh plebiscitnih proslav, je bilo to, da je zadostovala za prevoz potnikov v Celovec in nazaj iz krajev južno od Drave na progi Področica—Celovec navadna kompozicija osebnega vlaka, sestojeca iz petih vozov, do čim so vsi vlaki iz pretežno neslovenskih delov dežele prispeli močno pojačani, če ne celo podvojeni. Saj je bil glavni kontingent vseh udeležencev proslave iz krajev severno od Drave, ali pa še pravilneje severno od Celovca. Zastopniki Slovencev so to abstinenco opravičili z nesposobnimi ugotovitvami o pravem značaju vse proslave, ki je v bistvu bila samo

manifestacija za Veliko Nemčijo. O pravem razpoloženju koroških Nemcev pa dokazuje tudi dejstvo, da so policijsko prepovedali jugoslovenskim novinarjem opravljati novinarski posel ter zasledovati potek slavnostnih zborovanj. Odkrili so jim tudi pristop na vse svečanosti.

Nedeljska proslava
Današnja proslava se je pričela ob 6. uri zjutraj, ko so različne godbe igrale budnice po mestu ter vodile na zbirališča narodne noše in udeležence proslave, ki so prihajali z različnimi vlaki. Na postaji je vladalo zelo živahno vrvenje, slišala pa se je samo nemška govornica, predvsem narečje severno od Celovca in Beljaka.

Ob pol 9. uri dopoldne se je pričela med topovskimi streli slovesna služba božja na Starem trgu, katere so se udeležili zvezni predsednik dr. Miklas, zvezni kancler dr. Vaugoin, notranji minister Starhemberg, koroški deželni glavar dr. Lemisch, predsednik Nemške kulturne zveze iz Berlina profesor Lösch, tirolski deželni glavar Strumpf, razni znani koroški voditelji v plebiscitnih bojih kakor voditelj koroških četnikov Arneic in voditelj koroške obrambe general Hilgert. Opaziti pa je bilo, da se proslave ni udeležil bivši deželni glavar dr. Schumi baje zato, da ne bi prišlo do izgredivov s strani Heimwehrovcv, ki so napovedali, da ga bodo izžvižgali. Zaradi tega je bilo zbrano v Celovcu tudi veliko število orožništva.

Maši je prisostvovalo poleg občinstva, raznih vojaških in veteranskih organizacij tudi kompletno vojaštvo celovške garnizije v bojni opremi z dvema baterijama.

Po maši je odšlo vojaštvo s slavnostnimi gosti proti dvorišču deželne palače, kjer se je vršilo ob pol 10. uri slavnostno odkritje spominske plošče z imeni vseh koroških borcev padlih v koroških bojih. Kot prvi govornik je nastopil deželni glavar dr. Lemisch, ki je uvodoma pozdravil predstavnike vlade, zveznega predsednika Miklasa, zbrane koroške borce in občinstvo ter ga pozval, naj posveti to uro spominu padlih borcev in veliki borbi za ohranitev nerazdeljene Koroške.

Po tem uvodu je prešel na sedanjí položaj ter dejal, da je po desetih letih, odkar se je vršil koroški plebiscit, nastopila doba popolnega pomirjenja med Nemci in Slovenci in da so odstranjene že vse razlike med njimi. Po njegovem mnenju stoji samo še majhen del slovenske manjšine, ki je spoznala, da se mora ukloniti volji večine, v nasprotju z veliko večino koroškega ljudstva obeh jezikov. Ta peščica pa bo v doglednem času izginila in nato bo ostal en sam koroški od ljubezni do domovine prežet narod, ki bo branil pred vsakim napadom meje na Karavanah, izvojevane s tolikimi žrtvami.

Koroški narod, je nadaljeval dež. glavar, želi samo miru ter je vselej pripravljen nuditi svojo roko v spravo celo tej neznamiti peščici še nevidnih slovenskih Korošcev, če se bodo znali prilagoditi novim razmeram, ter se zadovoljiti s kulturnimi svobodščinami, ki jih je večina pripravljena nuditi. Nikdar pa ne bo mogla večina popustiti od svoje misije, razširati nemško kulturo s koroško dobrodušnostjo med one sloje Korošcev, ki doslej še niso prežeti s to kulturo.

Koroška dežela ne zasleduje, kakor nobena druga dežela v Avstriji, kake posebne vnanje politike in se njeni vnanjepolitični ideali popolnoma skladajo z vnanjepolitičnimi smernicami, ki jih zasleduje zvez. vlada. Živimo v miru z današnjima juž. sosedoma in želimo živeti tako tudi v bodoče. So še stvni, ki nas bole in o katerih ne govorimo, pripominjamo pa ob tej priliki, da smo se v tem oziru uklonili samo sili, katere posledice pa ne priznamo kot pravico. Korošci se zavedamo odgovorne naloge, ki jo imamo kot predstraža nemštva na vzhodu in bomo tej nalogi ostali do zadnjega diha zvesti, kakor so bili naši bratje in sinovi, katerih imena se bodo zablestela čez nekaj hipov na spominski plošči. V zavešti te naloge hočemo naravnim potom in z zmernim razvojem izenačiti razlike med Korošci ter tako doprinesiti k ujedinjenju vsega nemškega naroda od Severnega morja pa do Karavan.

Se enkrat čutim potrebo, da se zahvalim zveznemu predsedniku in zastopnikom zvezne vlade, da so prihiteli to uro med nas ter nas potrdili v trdni veri, da stoji za nami vsa Avstrija in prosim, da odkrije gospod zvezni kancler padlih junakov, junakov, ki se s koroško ljudstvo ne bo spominjalo samo po tej spominski plošči,

temveč tudi nosilo njihov spomin večno v svojih srcih.

Po govoru deželnega glavarja je pristopil k zaveso pokriti spominski plošči zvezni predsednik Miklas. Pred njegovim govorom je godba zaigrala državno himno, na kar je po kratki povelju poveljnika parade pričel govoriti

zvezni predsednik Miklas

z jasnim in donečim glasom: »Besede deželnega glavarja so bile izgovorjene, v njih leži vse, kar misli ta hip sleherno koroško srce. Na meni je tedaj naloga, da odkrijem spomenik padlim borcem, ki so dali svojo kri za to, da je danes Koroška enotna in nerazdeljena od silnih sten Karavan pa do ledenikov Grossglocknerja. Spomenik, ki ga odkrivam, pa ni samo spomenik padlih, temveč tudi spomenik zvestobe koroškega ljudstva do naše skupne domovine, od katere se to ljudstvo ni hotelo ločiti pred 10 leti kljub vsem vabilnim klicem. To ljudstvo je razumelo klic zemlje, kakor so ga razumeli fantje, ki so takrat zagrabili za orožje ter s svojo krvjo položili temelje za uspeh 10. oktobra. Preteklo je 10 let, odkar se je vršila ta gigantska borba, katere spomin pa je vsak dan silnejši, ker je mejnik nove Nemčije, na katerega se spominja danes s ponosom vsak Nemeč. V tem hipu, ko odkrivam ta spomenik, vas pozivam vse, da položite znova prisego in se zakolnete pri spominu na te padle žrtve, da boste posnemali v slučaju, če bo treba znova braniti nedeljivost in svobodo Koroške, njihov zgled in znali umirati tako, kakor so umirali oni.

Po teh besedah je potegnil zastor z velike spominske plošče, na kateri je okoli 250 imen padlih Korošcev.

Po odkritju plošče je godba zasvirala melodijo »Imel sem tovariša«, nakar je bilo čuti nekaj hafl klincev.

Za zveznim predsednikom se je oglašil zastopnik zveznega sveta

tirolski deželni glavar dr. Stumpf,

ki je v al borbo Korošcev takoj po zlomu, ko so obupavali že vsi drugi nemški rodovi. V času, ko se je vse rušilo in ko je zavladal na teritoriju bivše habsburške dinastije popoln kaos, so ohranili edini Korošci hladno kri, ter tako spočetka spoznali, da je mogoče ohraniti svobodo samo z orožjem. Njih vzgled je globoko odjeknil tudi med drugimi nemškimi rodovi, vendar pa je bilo pri mnogih že prepozno, da bi preprečili zlo, ki jih je zadelo. Tirolci so razumeli velikopoteznost in odločnost koroškega nastopa ter zato tudi pritekli po svojih močeh ogroženim in za svobodo se borečim bratom na pomoč. Na spomeniku, ki je bil ta hip odkrit, se blešče tudi imena sinov Tirolske. Tem sinovom kakor tudi Korošcem polagam v imenu zveznih dežel in Tirolske venec planinskega cvetja, ki naj nikdar ne vsahne, kakor ne bo vsahnil s krvjo prepojeni lavorjev venec, ki krasi ta spomenik.

Govor tirolskega deželnega glavarja je bil pozdravljen z vzklikanjem, nakar je pozdravil zborovalce zastopnik Nemške kulturne zveze iz Berlina dr. Loesch, ki je obujal spomine na borbo za osvobodjenje Koroške. Porurja in Slezije ter tudi ob tej priliki izrekel posebno pozdrave teh dveh dežel.

S tem je bilo slavnostno zborovanje in odkritje spomenika pred deželnim dvorcem končano. Mnogi so se pričele razhajati ter zavzemati prostore na robih ulic, kjer je pozneje korakal slavnostni sprevod.

Slavnostni sprevod

Slavnostni sprevod se je pričel omikati ob 11. uri iz zbirališča v okolici Žitne ulice ter se razvijati po ulicah. Na čelu spreveda so jezdili ziljski jezdeci s koroškim grbom. Za njimi so prisivali fanfaristi, katerim so sledile čete nemških koroških borcev, ki so v letu 1918 do 1920 z orožjem v roki branili Koroško. Vsega skupaj je bilo osem bivših Volkswehrovskih bataljонов, seveda močno razredčenih, med

katerimi pa žal ni bilo opaziti dokaj onih tipov, ki so se v tistih letih odkivali s požiganjem slovenskih hiš in ubijanjem našega ljudstva. Pač pa je bilo med njimi nasprotno mnogo mladeničev, ki so v letih koroških bojev še živeli v okrilju majčinih kril. Za Volkswehrovci so nesli štirje možje veliko tablo z napisom »Mežiška in Kanalska dolina«, o kateri smo že govorili. Za to tablo so se razvrstili člani in članice bivših koroških domovinskih svetov, ki so bili glavni agitatorji za zmago Nemške Avstrije v plebiscitnem ozemlju. Med njimi je bilo dokaj starih nemških znancev, manjkal seveda tudi ni znani župnik Fajnik, ki je kot edini slovenski duhovnik zapustil svoj narod, ter se pridružil njim, ki odzemaajo temu narodu celo slovensko besedo v cerkvi. Vsi ti člani bivših domovinskih svetov so bili odklopani za svoje zasluge, ki so jih storili za zmago nemštva, s posebnimi spominskimi križci. Med prepevanjem nemških po slovenskih melodijah oglašanih pesmi, so se razvrstile goste vrste koroških dečev v najrazličnejših narodnih nošah. Po licih in obnašanju soditi pa je bil velik kontingent teh dečev rekrutiran iz celovških in beljaskih študentov in podeželskih učitelj, poštaric itd. Med vrskanjem in ukanjem so se pripeljali vozovi, na katerih so bile razne skupine iz kmetškega življenja. Nekatere so bile res prav čedne in žele vse večje pozdravljanje, kakor preje vrste bivših koroških borcev. Za poljedelskimi skupinami so korakali gozdarji, drvarji, splavarji, oglarji, lovci, ribiči in končno strelci s starodavnimi narodnimi nošami. Zaključek te skupine so tvorili turisti. Nato so privozili vozovi in avtomobili, predstavniki raznih obrti in industrij, med katerimi je bila tudi pri nas znana tvrdka Heraklit. Lep je bil pogled na poštarstvo skupino, ki je nosila ogromno dopisnico s sliko dr. Emanuela Hermanna, rojenega v Celovcu, ki je prvi uvedel uporabo dopisnice. Za to sliko so pritrobentali na starih poštnih vozovih postiljoni, iz njih pa so gledala brhka dekleta v bidermajerski noši. Zadnji del spreveda so tvorile narodne noše in skupine, ki so predstavljale različne narodne običaje.

Ta del spreveda je bil za slučajnega opazovalca gotovo najbolj zanimiv, ker je pokazal vso pestrost alpskih narodnih noš iz Koroške, Tirolske, dela Štajerske in Solnograške. Med drugimi je bila ljubka skupina žal slovenske dece iz Železne Kaplje, ki je nosila male cerkvice. Lepe so bile tudi narodne noše iz Rožne doline. Odlikovalce so se tudi Ziljanke s svojimi nagubanimi krili. To so bile menda edine prave Slovence, ki so se celo v sprevodu včasih spozabile ter na klice »Heil« odgo-

varjale s preprostim slovenskim »ži vio«. Zanimiva je bila tudi skupina iz Lavantinske doline, ki je predstavljala pohod ljudstva na oljčno nedeljo v cerkev. Moški in ženske oblečeni v narodne noše, so nosili ogromne butare ter z njimi odzdravljali občinstvo.

Naravnost smešen pa je bil pogled na razne meščanske garde in veteranske organizacije, oblečene v zelene rdeče, modre in še bolj pisane skrice in z najbolj fantastičnimi pokrivali. Kljub temu pa so baš ti gardisti korakali tako resno in dostojanstveno, kakor da bi bila sploh vsa današnja proslava prirejana samo zavoljo njih. Iz Brež so prihajali v zgodovinskih železnih oklepih jezdeci, ki pa so se le s težavo vzdržali na konju, ker so jih težke železne uniforme tlačile k tlom. Poslednje skupine narodnih noš se bile iz celovške in beljaskih okolice ki pa niso bile posebno zanimive. Izjema je bila Liga neporočenih starih tet iz Beljaka in Milstatta, ki so nosile v znak svojega dostojanstva zlata stožčasta pokrivala in se dostojanstveno vse od prve do zadnje vozile v gala kočijah.

Sprevod je trajal zaradi velikih presledkov nad poldruho uro, ter se je končal okoli 1. ko so se pričele posamezne skupine razhajati. Po mestu je zavladalo živahno življenje. Ob 5. uri popoldne se je vršil veliki koncert koroških godb na Novem trgu in predvajanje raznih podeželskih plesov in narodnih običajev. Proti 7. uri pa so se pričele po raznih delih mesta večje in manjše veselice, pri katerih pa ni bila udeležba kaj posebno velika, ker se je velika večina udeležencev dopoldanskega slavnostnega spreveda odpeljala že s prvimi popoldanskimi vlaki. Skupno cenijo, da je bilo na proslavi kakih 20 do 25.000 ljudi.

Lzgedri po koroški proslavi na Dunaju

Dunaj, 12. oktobra. Danes je priredila Zveza narodno-socialističnih organizacij na Heidenplatzu spominsko slavnost na osvoboditve Porenja in Koroške, ki so se je udeležile razne patrijotične organizacije. Vsega je bilo navzočih okoli 15.000 oseb. Pravosodni minister dr. Hueber je naglašal v svojem nagovoru, da bo treba vso narodno silo v odločilnem trenutku zastaviti tamkaj, kjer bo padla odločitev. Povdarjal je, da je boj za osvoboditev delavskih duš največjega pomena za to odločitev. Slavnosti so se udeležili tudi Hitlerjevci. Ko so hoteli korakati preko Mariahilferstrasse, kar jim je policija že prej prepovedala, je prišlo do spopada, v katerem je policija mnogo uporabljala gumi-jevke. Nekaj oseb je bilo ranjenih, 12 pa aretiranih, med njimi tudi vodja pokreta, Franzenfeld, ki pa je bil po posredovanju velenemških poslancev zopet izpuščen na svobodo.

Celovec, 12. oktobra. Avstrijski notranji minister knez Starhemberg, ki se je udeležil plebiscitnih proslav, ostane do srede v Celovcu in ne odputuje na Dunaj tekoma današnjega dne, kakor zvezni kancler Vaugoin in zvezni predsednik dr. Miklas. V sredo se bo namreč vršil velik shod domovinskega bloka, na katerem bo nastopil kot glavni govornik knez Starhemberg. Za ta shod vlada že sedaj silno zanimanje in ni izključeno, da bo prišlo na njem do kakih spopadov med Heimwehrovci in pristaži vstran potisnjene Schumi-jeve kmečke zveze in socialisti.

Svečan zaključek balkanske konference Sprejem stalnega konferenčnega statuta — Prihodnja konferenca bo v Carigradu

Delfi, 12. oktobra. Balkanska konferenca je nocjo sklenila svoje zasedanje s svečano sejo, ki je bila v Delfih, nekdanjem duhovnem središču Grčije. Seje so se udeležili vsi delegati balkanskih držav, zastopanih na balkanski konferenci. Sejo je otvoril predsednik Papanastasiu v starem gledališču, kjer se je zbralo mnogo občinstva. Dal je na glasovanje statute stalne balkanske konference, ki so bili soglasno sprejeti. Nato je bil sprejet tudi predlog da se prihodnja balkanska konferenca vrši v Carigradu. Predsednik Papanastasiu se je vsem članom konference ponovno zahvalil za njihovo sodelovanje in izrazil vero v uspeh balkanske unije.

Nato je govoril g. Guide, ki je v imenu mednarodnega urada za mir izrekel zahvalo udeležencem in izjavil, da je z uspehom konference poslanstvo mednarodnega urada za mir končano. Nato so drug za drugim govorili delegati iz vseh balkanskih držav, ki so vsi izražali vero v uspeh balkanske unije. V imenu Jugoslavije je

govoril g. Živko Topalović, ki je toplo pozdravil vse Balkance, zagotavljač, da bo balkanska unija imela uspeha in da bo premagala vse težkote. Za njim je govorila ga. Milica Bogdanović, ki se je v toplem govoru obrnila na balkanske žene, matere in sestre, postavljajoč jih za vzor vsem. Njene besede so bile sprejete z burnim pliskanjem.

V imenu Društva narodov je konferenco pozdravil g. Walters, ki je priznal, da se je konferenca gibala v okvirju intencij Društva narodov. Na koncu je predsednik Papanastasiu prečital poslanico, poslano balkanskim narodom, vladam in tisku. Ta poslanica izraža vero, da se je na terenu tega starega sveta začela nova doba balkanske vzajemnosti.

Delegati so navdušeni krenili iz Delfjev, vzklikajoč ideji balkanske unije in aplavdirajoč Papanastasiu. Zanimivo je, da so se zvečer na povratku v Atene na ladji bratili Bolgari in Jugoslovenci. (AA)

Mučen položaj v Bolgariji

Značilna izjava bolgarskega pravosodnega ministra o vohunski aferi

Sofija, 12. oktobra. »Vreme« prinaša pod naslovom »Bolgarska bo ostala, čeprav bodo padle glave ministrov« izjavo pravosodnega ministra Milanova. Ministar je izjavil po današnji seji ministrskega sveta novinarjem:

Ministrski svet je poslušal danes referate iz Zeneve se vrtnih ministrov Burova in Molova. Sklenjeno je bilo, da se izroči sodišču urednik lista »Zveno« Kasazov, da more dokazati trditve v znan vohunski aferi. V Rim odpotujejo skupno s kraljem tudi ministrski predsednik, jaz in predsednik narodnega sobranja Najdanov. Kar se tiče preiskave v vohunski aferi, se minister

Cankov ni oziral na pisanje »Zvenac« ter obstoja vprašanje, če je vse res, kar prinaša list. Kar se mene tiče in pa ministra Stelnova, sva imela vtis, da so ravnali vojaški organi pravilno, izpolnjujoč samo svojo dolžnost.

Nato je minister Milanov govoril o znani deklaraciji makedonstvujskih glede na sojenje v vohunski aferi. Minister je dejal, sodniki se nimajo ničesar plašiti, niti ne ubojev, oni so uradniki in vršijo le svojo dolžnost. Pred njimi je zakon, ki ga ne morejo pustiti neizpolnjenega. Bolgarska bo ostala, če tudi padejo ministrske glave.

Po atenski konferenci

Atena, 11. oktobra. Nocoj je jugoslovenski poslanik Vučković priredil v prostorih jugoslovenskega poslanstva čajanko na čast delegatov balkanske konference. Na čajanki so bili predsednik grške vlade Venizelos, vnajši minister Mihalakopoulos, vsi aktivni grški ministri, vsi tuji zastopniki, vse balkanske delegacije s svojimi načelniki, predsednik balkanske konference Aleksander Papanastasiu, reprezentantje naših atletov, grški in inozemski novinarji ter mnogo uglednih oseb iz atenske družbe. (A.A.)

Novinarska balkanska unija

Atena, 12. oktobra. Skupina balkanskih novinarjev, ki je prisostvovala sejam balkanske konference, je podpisala proglas, v katerem objavlja, da prevzema obveznost propagirati idejo balkanske unije in da bo poskušala ustanoviti zvezo balkanskih novinarjev. V to svrhu bo sklicala najkasneje v dveh mesecih v Sofiji konferenca balkanskih novinarjev. V Sofiji bo tudi sestavljen načrt za drugo balkansko konferenco, ki se bo vršila v Carigradu. Proglas balkanskih novinarjev so podpisali tudi zastopniki jugoslovenskih novinarjev.

Nemci ogražajo mir

Pariz, 12. oktobra. Na skupščini narodne zveze bivših bojevnikov, ki šteje 700 tisoč članov, je bila sprejeta resolucija, ki pravi, da družstvo bivših bojevnikov čvrsto želi miru in da je za konsolidacijo in zavarovanje miru na svetu. Nato poudarja resol., da je manifestacija, ki se je v Koblenzu udeležilo 160.000 članov nemškega društva Stahlhelme, izzvalen odgovor bojnega razpoloženja Nemcev na miroljubne kopcesije Francije. Te manifestacije, pravi resolucija, so jako vznemirile bojevniške in vso Francijo, ki pričakuje, da bo njena vlada storila vse, kar je potrebno, da se zadostno zavaruje narod. (A.A.)

Državljanska vojna v Braziliji

Pariz, 12. oktobra. Iz Buenos Airesa poročajo, da so revolucionarji po vseh, ki so prispeli iz Porta Alegra, zavzeli južne oblasti države Bahija. (A.A.)

Pariz, 12. oktobra. Iz Buenos Airesa poročajo, da 20.000 liberalov iz države Minas Guras namerava zavzeti državo Rio de Janeiro in Sao Paulo. (A.A.)

Problem brezposelnosti

Pariz, 12. oktobra. Iz Bruslja poročajo, da je upravni odbor mednarodnega urada za delo sklenil začeti podrobno proučevati vprašanje brezposelnosti. Upravni odbor bo pucpevanje poveril posebnemu odboru za brezposelnost. Nato je upravni odbor v celoti sprejel poročilo ravnatelja mednarodnega urada za delo. S tem je sedanje zasedanje zaključeno, prihodnje pa bo januarja prihodnjega leta v Zenevi. (A.A.)

Sovjetski demanti

Pariz, 12. oktobra. Moskovski »Tase« demantira vesti, da bi se bilo rusko krmosno brodovje ojačilo za eno krizarko in štiri torpedovke ali s štirimi podmornicami iz Baltika. (A.A.)

Zopet odkrita zarota na španskem

Pariz, 12. oktobra. Iz Madrida poročajo, da je policija odkrila in pravočasno preprečila revolucionarni pokret, ki je imel izbruh v Valenciji, Madridu in drugih španskih mestih. Policija je v Valenciji aretirala 14 oseb, med njimi dva sindikalista ter bivšega poslanca Comparrija. Aretriranih je tudi nekaj novinarjev in poštno-telegrafskih uradnikov. Včeraj je policija prijela tudi znanega španskega letalca Franca, čas, da je širil revolucionarno gibanje. (A.A.)

Letalska nesreča

Pariz, 12. oktobra. Iz Ivera v ameriški državi Massachusetts poročajo, da se je tam smrtno ponesrečil bivši ruski vojni letalec Viktor Udogov, ki je leta 1914 poveleval ruski eskadrilji, ki je metala nad nemškimi mesti bombe. Letalec se je ponesrečil pri strmoglavljenju svojega letala. (A.A.)

Ljubljanska opera

Jutri, v torek, se poje prekrasna Puccini-jeva opera »Madame Butterfly« z go. Zlato Gjungjenac v paslovni partiji. Tenorsko partijo Pinkertona poje prvič g. Martec, dalje sodelujejo ga, Kogej, gg. Janko, Rumpelj, Simončič Sekula, Perko i. dr. Dirigent g. Neffat. Opozarjamo enj. obinštvo na to zanimivo predstavo, ki je z go. Gjungjenac konec lanske sezone z njeno izvrstno kreacijo in krasnim petjem žela popolno priznanje. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Abonma B.

Predstava Čajkovskega opere »Evgenij Onjegin«, ki bi se bila morala vršiti sinoči v ljubljanski operi, a so jo morali preložiti zaradi nenadne težke obolelosti g. Gostiča, se bo vršila drevi ob 20. Gostovala bo go. Zlata Gjungjenac. Za nedeljo kupljene vstopnice veljajo za današnja predstava.

Po umoru v Vrhopolju

Kaj vedo fašistični listi

Trst, 12. oktobra. Po sporočilu preiskovalne oblasti bo zasledovanje morilcev učitelja Sottosantija v najkrajšem času zaključeno. Listi poročajo, da so med aretiranimi osumljeni nedvomno tudi taki, ki vedo marsikaj o zločinu in ni izključeno, da je bil kdo izmed aretirancev udeležen pri pripravi zločina. Zasledovanje s pomočjo policijskega psa se nadaljuje, ker je privedel pes oblasti do dragocenih ugotovitev. Med drugim je sedaj »dognano«, da so šli morilci iz Vipave proti Ajdovščini nekaj časa peš, potem so se nekaj časa vozili ter se zadrževali na cesti, kar so opazili mnogi domačini, ki pa do sedaj iz strahu pred mačevanjem niso hoteli govoriti o tem.

Skrivnostni požigalec zopet na delu

Velik nočni požar v št. Vidu nad Ljubljano — škoda presega 120.000 Din — Vse kaže, da je bil ogenj podtaknjen

Ljubljana, 12. oktobra.

Davi okoli pol dveh je zbudilo posestnika in veležanjarja v št. Vidu nad Ljubljano, g. Frana Zaletele prasketanje ognja. Pogleda skozi okno in vidi, da sta njegovo poslopje in spodaj ležeči hlev v plamenih. Plat zvona je zbudil sosedo in kmalu je bilo polovico vasi zbrane na kraju požara. Vsevpred je kričalo in begalo. Vrli vizmarški gasilci, ki so prihrumeli s svojo motorno brizgalno, niso niti mogli slišati povelj svojega vodje in obenem župnega načelnika g. Arharja. Dasi so že imeli gasilске vaje na istem dvorišču in so črpali vodo iz rezervoarja, ki hrani do 30.000 l vode in se nahaja pod poslopjem, so napeljali cevi v oddaljeni rezervoar Cernetove tovarne poslojstva. V splošni zmedii in kričanju so sestavili cevi, ki pa so popokale, dočim so se rezervne sušile v gasilskem stolpu. V najhujšem redu tudi ni bil motor, ki se je dvakrat ustavljal.

Po nasvetu g. tovarnarja Černeta je trgovec g. Zaletel telefonično poklical na pomoč tudi ljubljanske gasilce. V dvanajstih minutah je prispelo osem poklicnih gasilcev pod poveljstvom gasilnega vodje Furlana. Par žvižgov in s plinskimi maskami so gasilci planili vposlopje in pričeli krotiti ogenj z močnimi vodnimi curki. Ko so domači gasilci opazili ljubljanske, so jim tudi oni vneto pomagali gasiti s svojo motorko. V dveh urah je bil požar v glavnem pogasjen. Varstvo nad ognjem so poklicni gasilci pre-

pustili Vizmarcem in so se ob pol 5. vrnili v Ljubljano. Na križišču ceste pred Vizmarji so jim prišli z motorno brizgalno nasproti ljubljanski prostovoljni gasilci. Ker njihova pomoč ni bila več potrebna, so se takoj vrnili. Na pogorišču je ostalo le nekaj domačih gasilcev in truma radovednežev.

Gospodarsko poslopje je pogorelo skoro do tal. Ostalo je le betonsko pritličje Pokvaril se je in deloma zgorel je tudi cel vagon siliv v vrednosti 23.000 Din. V seniku pa je zgorelo za 20.000 Din nakopičene krme, sena in detelje. Zrtve plamenov je postal tudi dragoceno poljedelsko orodje in konjska oprema. Iz gorečega hleva je domači hlapec Tone rešil le živino. S pogorelim poslopjem vred bo škoda presežala 120.000 Din. Sreča v nesreči je bila, da ni pihal veter, sicer bi se prenesel ogenj tudi na skladišče, v katerem je 5 vagonov brinja in 10 vagonov lesa, in na zadaj ležeči kompleks hiš. Škoda je le deloma krita z zavarovalnino. Seno je bilo zavarovano za 10.000 dinarjev, poslopje pa za 50.000 Din.

O nastanku požara je več domnev. Ob 1. ponoči niso mimoidoči še ničesar opazili. Kmalu nato pa je bila že vsa streha v plamenih. Morda je prenočeval kak berac v senu in s cigareto zanetil požar, vendar pa vse kaže, da je bil ogenj podtaknjen. Ljudstvo je zelo razburjeno, ker se o sličnih primerih v zadnjem času zopet zelo mnogo čuje na Gorenjskem, občlastva pa venomer zaman izsledujejo zločina.

Smrtna nesreča

skrivnostnega nočnega brodnika

Usodna in zagonetna pot s tujim čolnom preko narasle Krke

Novo mesto, 12. oktobra.

V vasi Krki, pol ure od Novega mesta, je prebival s svojo ženo Marijo 34letni Gašper Jakša, ki je preživljal sebe in ženo z dnino. Poleg tega se je, kakor pravijo vaščani, pečal tudi z nekimi skrivnostnimi, nedovoljenimi posli, ki jih je opravljal navadno ponoči. V soboto okoli 17. se je podal Jakša k čolnu, ki ga je imel posestnik Medved s Krke priklenjenega ob bregu reke Krke. Možak je brez dovoljenja odvezal čoln in se prepeljal z njim na nasprotni breg v vas Mačkovec. Po kakih poslih je bil tam, ni znano.

K bregu nazaj in k čolnu se je vrnil Jakša davi nekako okoli 2. ure. Ker je prejel čoln nerodno privezal k bregu, ga ni mogel takoj odpeti, zato je poiskal velik čol-

valčnega mlina v Mačkovcu, last graščaka g. Roberta Germa, ga odvezal, sedel vanj ter odrinil preko vode. Pri vodenju ugrabljenega čolna pa je mož manevriral tako nespretno, da je v deročih valovih narasle reke izgubil oblast nad čolnom, ki ga je zanesel k jezcu, kjer se je čoln prevrnil in je Jakša padel v vodo. Slišati je bilo le nekaj obupnih kričkov, ki jih je čul službojoči Germov mlinar Salamon, ki mu pa ni mogel priti na pomoč, ker ni bilo čolna, katerega je ugrabil baš Jakša. Tako je izgubil v temnih valovih skrivnostni nočni brodnik, ki je pogosto opravil take nočne pohode na ono stran reke. Vse iskanje za utopivcem je bilo doslej zaradi narasle vode zaman.

Kongres narodnega ženstva v Zagrebu

Zagreb, 12. oktobra.

V dvorani glasbene akademije je bil davi otvorjen 9. redni kongres Jugoslovenskega ženskega saveza. Na zborovanje so prispelo odposlanke iz vseh večjih krajev države. Dvorana kongresa je okrašena z bogatimi pirotskimi preprogami in zelenjem. Ob 10. dopoldne je vstopila v dvorano dvorna dama Gruijeva kot odposlanca Nj. Vel. kraljice Marije, sledili so ji ban dr. Silovič, komandant armije, pomočnik bana, mestni načelnik ter zastopniki ministrstev prosvete, narodnega zdravja in trgovine. Pričetek kongresa je prenašal radio po vsej državi.

Prva je spregovorila ga. Zlata Kovačić-Lopašičeva, ki je pozdravila vse prisotne, zlasti odposlanke Nj. Vel. kraljice. Predsednica Saveza ga. Leposlava Petkovičeva iz Beograda, je pozdravila najprej kraljeviski dom in Nj. Vel. kraljico, povdarjajoč, da bo Jugoslavija le takrat mogla štiti svojo dečo, če bo srečna in močna. Sledile so volitive raznih odborov in komisij. V volilno komisijo je bila med drugim izvoljena tudi Cirila Stebičeva. Sledilo je poročilo upravnega odbora, nakar se je oglašila k besedi zastopnica ministrstva prosvete, inspektorica ga. Marina Jovičeva. Tajnica saveza ga. Milena Atanasovičeva je podala poročilo upravnega odbora ter zlasti povdarjala poskuse za čim intenzivnejše zbliznanje z romunskim, grškim in bolgarskim ženskim savezom. Ga. Bedenkovičeva je poročala zlasti o mednarodnem kongresu na Dunaju, ki so se ga udeležile kot poročevalke tudi članice našega saveza.

Po blagajniškem poročilu se je oglašil k besedi ban dr. Silovič, nato mestni načelnik dr. Skulj, ki se jima je zahvalila predsednica Leposlava Petkovičeva. Odposlane so bile pozdravne brzojavke Nj. Vel. kralju in Nj. Vel. kraljici. Nato so se podale članice saveza korporativno v povorki na Zrinjevac ter položile venec pred spomenik Strossmayerja. Na čelu povorke je korakal Podmladek Rdečega Križa. Zborovalke so sledile odšle v umetniški paviljon, kjer je bila otvorjena razstava ženskih ročnih del. Popoldne so se podale delegatkinje na izlete v okolico aZgreba. Jutri ob pol 9. zjutraj se bo nadaljeval kongres v Novinarskem domu.

Pogreb vzornega šolnika

Ribnica, 12. oktobra.

Včeraj popoldne se je vršil pogreb ljubljanskega šolskega upravitelja g. Franca Štefančiča. Kako spoštovan je bil pokojnik spriču svojega neumornega dela v šoli in zunaj nje, je pokazal tudi njegov pogreb. Na zadnji poti so ga spremljali številni Ribničani in Velikolaščani, tovariši učitelji iz Ljubljane, Novega mesta in od drugod, šolska mladina s šolsko zastavo in Sokol, katerega naomahljiv član je bil pokojnik v najtežjih časih. Pred hišo je pokojniku zapel pevski zbor »Vigred se povrne«, v cerkvi »Usliši nas« in ob grobu »Človek, glej dejanje svoje!« Pred krsto je nosila šolska mladina večje število lepih svežih vencev, podarjenih v njegov zadnji poždrav in zahvalo od raznih organizacij, prijateljev in znancev.

Ob odprtem grobu se je poslovil od pokojnika kot njegov stanovski tovariš in sodelavec upokojeni šolski upravitelj iz Sodražice g. Miha Vrbič, ki nam je v lepem govoru predložil pokojnika kot vzornega šolnika, nesebičnega javnega delavca, najboljšega svetovalca in neupogljivega naprednjaka, ki ni nikdar zatajil svojih načel.

Sedaj ni več neutrudljivega javnega delavca in neustrašenega borilca za učiteljske pravice. Njegov svetel spomin bo pa ohranjen v ribniški dolini in preko nje. Bodi mu lahka domača zemlja!

Smrtna kosa

V Rušah je v soboto umrl ugledni posestnik in gostilničar g. Peter Šmidhofer. Pogreb blagega pokojnika se bo vršil danes ob 15. — V ljubljanski bolnici je v soboto po daljšem bolehanju umrl g. Ivan Kavčič, zvančičnik drž. železnice. K večnemu počitku na pokopališču pri Sv. Križu ga bodo spremenili danes ob 17. — Pokojnika bodi ohranjen prijazen spomin, žalujočim izrekamo iskreno sožalje.

Zakon o univerzah

Beograd, 12. oktobra. Zakon o univerzah z dne 28. januarja 1930 je izvršil unifikacijo ustanov in uradov na univerzah. Da se vse to praktično izvede, je minister za prosveto določil, da uporabljajo vsa univerzitetna oblastva v uradnih aktih naziv univerzitetnih ustanov in uradov tako, kakor to predpisuje zakon. (A.A.)

Vode po naglem narastu zopet padajo

Vode, nenavadno narasle po nalivih v preteklem tednu, zopet padajo, vendar pa je njihovo stanje še vedno opasno, ker bi jih ponovni močni nalivi vnovič utegnili vrhiti preko bregov na široko. Prejeli smo in v naslednjem objavljamo nekatera poročila, ki naj po poročilih »Jutra« dopolnijo sliko poplav v Dravski banovini.

Na Notranjskem je Unec močno narasel, prestopil bregove ter poplavlja dolino med Logatcem in Rakekom. Poplava sicer ni napravila posebne škode, vendar so ponekod v vodi tudi njive z rebo in drugimi poljskimi pridelki. Če bo Unec še narasel, se je bati, da bo voda dosegla nekatero nižje ležeče hiše.

Poplave v škofojloškem okraju

Škofja Loka, 12. oktobra.

Jesensko deževje je ustvarilo v škofojloškem okraju prav opasen položaj. Ponižni potočki so se razbesneli v hudournike, Poljanščica in Selščica sta se dvignili skoroda za 2,30 m in sta že po nekod prestopili bregove; Sora je razpenjena, valovita in besneča drvela v naročje Save. Kajpak so ljudje vti zakrbljeni opazovali besneje vodnih elementov tja do trde noči v petek, ko so pričele vode polagoma upadati. Strah škofojloškega ljudstva pred vodo je vpriči katastrofalnih poplav preteklih let neobičajno velik.

Narasačjoča Poljanščica je grozila vdreti v stanovanje Masterlovih na Studencu. Mlin škofojloškega župana Josipa Hafnerja je bil tik pred poplavo. Ob Puštalskih bregovih je odnesla voda več kosov plodne zemlje. Pri Lebnovih ob Selščici je vrdla voda v nostranjost poslopja in so jo morali z motorno brizgalno izsesati. Tudi je sicer ponižna voda že ponekod preplavila travnike in polja, osebito nižjih leg. V Praprotnem je bila malone glavna cesta na Železnike pod vodo. Razbesnel se je staroškoli potok, ki je preplaval državno gozdno drevesnico. Silovito je narasla Suha, ki je pri Virmaših podirala plotove, vdrila v šiferjev mlin in se je ob stoku razlila po sadnem vrtu in travniku posestnika Hartmana na Suhi.

Po izjavah avtomobilistov so imeli leti neprimlike pri medvodskem mostu. Deroča voda je precej porušila ogrodje za novi most pri Medvodah, ki so ga valovi pognali v pontone starega mostu. Zaradi zagodnega lesa se je stari most razrazil v vežeh. Škofojloški prevoznik Linke je v poslednjem trenutku pasiral z avtobusom nevarno mesto. Vode so prinašale s seboj drevje, vejevje, hlode, bruna in les vsake vrste. V nevarnosti je bilo tudi škofojloško kopaljšče.

Na vso srečo je deževje ponehalo še pravočasno. Noč od petka na soboto je bila jasna, nebo čisto in zvezdnato; oзраčje je zajel mrz. Danes, v nedeljo, pa je spet pričelo rositi.

Poplava v Lesičnem in Kozjanski dolini

Pilštanj, 12. oktobra.

Po vetrovnem četrtku nas je pozdravilo v petek hladno deževno jutro. Vremenski poznavalci so kmalu dognali, da se Elstrica ne bo zadovoljila s svojo strugo. In res je začela v prvih popoldanskih urah prestopati bregove, kar so bližnji posestniki s strahom opazovali. Ob 19. je doseglo naraščanje vode svoj višek — in že je trkala mokrota na vrata nekaterih posestnikov... Kakor rešilni angel se prikaže na severnem horizontu prva zvezda, ki je oznanila ljudem, da se je nebo utolažilo in da do katastrofe ne bo prišlo.

Ob 21. smo imeli najlepšo mesečno noč. Le Bistrica je bučala kakor bi hotela pokazati svojo jezo, ker se ji zla namera ni posrečila. Hitela je silovito dalje. Občutnejše materialne škode ni bilo, le nekaterim je voda povzročila novo delo na polju in travnikih, drugim pa zopet mnogo strahu, ker je pogledala že v njihove podzemske shrambe.

Po strašnem nalivu v Savinjski dolini

Braslovče, 12. oktobra.

Že v četrtek zvečer okoli 22. je začelo deževati in je deževalo brez preledka. V petek zvečer se je zjasnilo in ozračje se je močno shladilo. Po hribih je bilo opaziti prvi sneg. Po cestah se je nalila umazana voda, hudourniki so narasli, potoki niso mogli sprejeti prevelike množine vode, zato so se razlili po travnikih in poljih. V Rakovljah je mali potočič Trebnik drl kar preko ceste, razoral in razjedel cesto, posestnikom ob strugi se je voda razlila po dvoriščih do poslopj. Postaviti so morali kolce in na te položiti deske, da so lahko prišli iz hiše do hleva. Proti Poljčam so vsi travniki pod vodo, pravcato jezero je obdalo vas.

Pol ure daleč slišiš šum in bobnenje peničih valov Savinje, ki se zaganja ob bregove. Voda se je razlila pri Malih Braslovčah po travnikih ob strugi, vales se v hitrem tempu proti Celju. Po reki so plavali debeli hlodi, drevesa, drva, razna šara in roba. V Gornji Savinjski dolini je voda vzela pripravljene splave. Lastniki trpe zelo veliko škodo. Samo v bližini Ljubna je Savinja odnesla tri splave in jih razbila. Močno ogrožen je bil most pri Polzei. Voda je utrgala in razjedla levi breg struge, na kateri stoji most, za kakih 20 m. Le še dober meter — pa bi se zrušila cesta ob koncu mostu. Orožništvo je brzojavno obvestilo oblastva o preteči nevarnosti in zabranilo začasno vsak prehod za vozove in avtomobile. Neštetokrat se je že pisarilo in debatiralo, kako odpomoci izpodjedanju mostu, ker ima Savinja na tem mestu precejšen padeč in brzino.

Ljubljana tone v megleno jesen

Zopet skisana nedelja — Sezona plesa in kofin se prčenja — Vlom v župnišče na Viču

Ljubljana, 12. oktobra.

V soboto zvečer se je barometer dvignil nad Ljubljano se je zgrnila megla — za naše razmere dobro znamenje — luna je bila popolnoma jasna in vse je kazalo, da utegne biti nedelja lep solnčen dan. Pa se je vreme že zarana zopet skisalo. Sicer je dopoldne sem pa tja solnce za hip srameljivo pokukalo izza oblakov, a se takoj zopet skrilo na veliko jezo ljubljanskih Nimrodov, ki so si bili pripravili teletnjake in nahrbtnike, založene z raznimi dobrotami, namenjeni nad jerebice in zajce. Nekateri so kljub temu, da je začel barometer padati in da je imel očiak Krim »kapo«, odrinili na lov, večer pa je raje ostala doma. Tudi mnoge turiste in izletnike, ki jih sicer nobeno nedeljo dozle ni manjkalo zunaj na deželi, smo to nedeljo imeli priliko opazovati v prazničnem civilu na promenadi, v kavarni ali solidni okoliški gostilni!

Popoldne je začelo rositi, zvečer pa celo zopet neprijetno deževati. Nu, kljub slabemu vremenu je bilo v Ljubljani živahno. Dopoldne je bila polna promenada, za dame nekaka revija jesenske mode. Godba 40. p. p. v Zvezdi je prav pridno svirala. Popoldne so se napolnili kinematografi, tudi gledališče ni slabo odrezalo, prijatelji Terpsihorine umetnosti pa so zavili v Kazino, kjer je mojster Jenko pričel s poukom o raznih finсах in prednostih novih plesov. Sportniki so jo ubrali tja gori na igrišče Primorja, kjer sta se udarila na zelenem polju stara rivala Ilirija in Primorje. Mnogo jih je bilo, glasni pa so bili, kakor da jih je še enkrat toliko.

Solidna ljubljanska purgarija je poiskala svoj delež v neposredni ljubljanski oko-

lici pri prvih kofinah in moštu. V soboto zvečer in nocoj je bila tudi cela vrsta trgovatv z domačimi zabavami in seveda nikjer ni manjkalo gostov.

Tako je potekla nedelja, monotono sicer, pa vendar zadovoljivo. Na policiji so imeli lep božji mir, ki sta jim ga skalila samo dva sobotna pijančka, ki sta noč morala prespati na deskh. Prijavljena je bila tudi tatvina kolesa ter vlom v župnišče na Viču.

V soboto zvečer je družba dveh ali treh tatov vlomila v viško župnišče. Skozi vrto so prišli za hišo, razbili šipo in zlezli skozi okno v pisarniške prostore. V uradu se vse razmetali, odprli predale, odkrili pisalni stroj itd., toda denarja niso našli. Odnesli so samo 40 Din drobiža in župnikov dežnik, vreden okoli 150 Din. Zanimivo je, da se železne blagajne niso dotaknili. V blagajni pa je bilo 18.000 Din. Sodi se, da jih je pri poslu nekdo moral zmotiti in pregnati. Policijska uprava je poslala na Vič policijskega agenta g. Podobnika, ki je daktiloskopal odtise prstov na oknih in vratih ter napravil v mavcu odtiske stopinj, ki so se poznale okoli okna. Policija upa, da bo storilec kmalu na sledu.

Sivilji Josipini Klemenčičevi, stanujoči na Stožici, je bilo 11. oktobra okoli 16. izpred Škofije ukradeno kolo znamke »Ideale«, vredno 1500 Din.

Zasebnica Ana Ciuha, stanujoča v Rožni dolini, ulica V, je prijavila na policijo, da je njen 16 letni sin Andrej 9. t. m. odšel z doma, češ da gre k zobozdravniku, toda do zdaj se še ni vrnil. Deček je za svojo starost primerno razvit, običen je bil v črn jopič in svetle hlače.

Otožna mariborska nedelja

Zelo obiskan koncert v parku — Invalidska tombola — Skromna policijska kronika

Maribor, 12. oktobra.

Po zadnjem aprileško nestalnem tednu se je danes zasmajalo jasno nedeljsko jutro, ki je obetalo nadomestiti vso vremensko nevoljo preteklega tedna. Ze popoldne pa se je nebo zopet zlobilo in neprijeten mrz je večino meščanov obdržal v mestu.

Prav prijetno izpremembo je nudil popoldne koncert v parku. Poleg izbranih instrumentalnih komadov »Drave« so združeni pevski zbori pod taktirko prof. Vasilja Mirčiča zapeli več narodnih pesmi z dovršenostjo, ki je ogrevala poslušalce. Zaradi obilnice koroškega plebsitca so najbolj ugajale koroške narodne pesmi. Udeležba občinstva je bila zelo velika.

Policijska kronika izkazuje štiri aretacije in 24 prijav. Na nedeljski riet je bil povabljen A. B., ki je na vseh zgodaj razpograjal po Slovenski ulici ter se svoj delež tudi sko lotil stražnika. Dobil bo svoj delež tudi še na sodišču. Nekoliko, bolj pohleven, a močno zalit z novim vinom je bil K. K., ki je ganljivo prošil stražnika za prenočišče, katero je napolnil res dobil.

Prav poseben izlet si je privoščila kobila posestnice Neže Kernove. Najprej je podirala v Tattenbachovi ulici na tla čevljarskega mojstra Ivana Senka, nato pa je dirjala na Tržaško cesto, kjer je razbila neko izlož-

beno okno. Pri pasiranju državnega mostu na Pobreško cesto je potem podrla na tla še 10 letno Milico Turkovo, učenko V. razreda osnovne šole, ki je dobila pri tem poškodbe na levi nogi. Deklico so morali prepeljati v bolnico. Nazadnje so vendarle ujeli pobesnelo kopitarino in jo vrnili lastnici, ki se bo morala zagovarjati še pred oblastvom.

Na Trgu Svobode se je kljub hladnemu vremenu zbrala velika množica prebivalstva na tombolo. Tokrat so igrali za najpotrebnejše med potrebnimi, za invalide. Prišli so na svoj račun tako invalidi kakor tudi igralci. Poskrbljeno je bilo za bogata in lepa darila.

V Narodnem domu se je vršila popoldne prva lutkovna predstava »Snežulčica« v režiji mladinskega oddeska Sokola Matice. Dvorana je bila nabito polna malčkov kakor tudi odraslih, ki so se vsi imenitno zabavali.

Novo dunavsko pristanišče v Beogradu

Beograd, 12. oktobra. Danes se je vršila na Dunavu svečana otvoritev novega pristanišča za promet s potniškimi ladjami. Svečanosti otvoritve so prisostvovali odposlanci oblastev in številno občinstvo

Sportni „Ponedeljek“

Na višku jesenske nogometne sezone

v nogometnem prvenstvu I. razreda je včeraj Primorje izvojevalo dve važni zmagi. Rekordni poset in mnogo hrupa na igrišču — Splitski Hajduk poražen na državnem prvenstvu pade na 3. mesto — Lep sportni dan v Kranju — Kolesarji se niso strašili dežja

Ljubljana, 12. oktobra. Ljubljanski »derby«, kakor po pravici nazivamo že več let prvenstveno tekmo med domačima nasprotnikoma Ilirijo in Primorjem v vsaki sezoni, je tudi letos kljub amerikavemu dnevu privabil na igrišče ASK Primorja

rekordno število gledalcev. Že davno pred napovedanim pričetkom so se zbrale na prostoru goste gruče gledalcev, ki se tudi na drugem ljubljanskem sportnem igrišču po stari tradiciji delijo na »severni« in »južni« publiko. Dočim je na severni strani zbirališče pristavev belo-zelenih, je nasprotna zasedena po prijateljih črno-belih. Oba tabora, posebno severni, sta tudi danes tekmovala v navijačju za svoje; poziv LNP, da naj bi občinstvo ne motilo igralcev in ne oviralo rednega poteka igre, ni imel mnogo uspeha. Sodnik je moral opetovano klicati stražo, ki je po daljših debatah zopet razčistila »ozračje«. Brez ozira na današnji »derby« tudi sicer ni zaslužila tega imena.

Posredni povod za splošno »polomijo« je dalo po vsej priliki vprašanje sodnika, ki je bilo že davno pred terminom odprto. Kljub raznim dogovorom in pogajanjem med sodelujočimi klubi, podsvajanjem in sekcijo sodnikov, se je končno zgodilo, da na igrišče sploh ni bilo nobenega sodnika.

Po daljših debatah sta se moštvi odločili zaprositi za sodelovanje g. Šetina, ki je kot poštvovalen član sodniške sekcije prevzel ne baš kvaletno nalogo. Tekma se je zaradi tega pričela s precejšnjo zamudo in se je končala v trdem mraku. Če smo rekli, da je dalo povod za polom današnje prireditve sodniško vprašanje, ne čemo reči, da bi bile samo odločitve g. Šetina zakrivile zmešnjava, ki je sem in tja prevladovala na igrišču. Občinstvo, ki je napravilo našim sodnikom itak krivično in neobjektivno, je očividno tako presojalo tudi vsak njegov korak, zaradi česar so morale slediti neizogibne izključitve igralcev, debatiranja s publiko, posredovanja policije itd. Trdno smo prepričani, da bi bil zunanji sodnik enake kvalitete nemoteno opravi svoj posel — »vedela kot vedno v manjše zadovoljstvo poraženega.

Razen vsega omenjenega je treba pritišiti še najbolj nerazveseljivo dejstvo, da sta tudi moštvi pokazali izredno slabo igro.

Ta sicer niso bila najidealnejša, vendar pa bi pričakovali, da bodo rutinirani igralci tudi na takšnem terenu lahko uprizorili nekaj akcij, vrednih prvorazrednih moštven. Vse, kar jim lahko pripišemo v dobro — to velja za belo-zelene v mnogo večji meri, ker so skoraj vso drugo polovico operirali z 9 igralci — je elan, poštvovalnost in volja do zmage, oziroma izenačenja. Pohvalno je treba končno omeniti, da burno razpoloženje občinstva ni imelo na akterje skoraj nobenega vpliva, tako da je razen nekaj izoliranih »naskokov« igra tekla fair in disciplinirano.

ASK Primorje : SK Ilirija 3:1 (1:0)

S tričetrtmurno zamudo sta nastopili moštvi v naslednjih postavah: Primorje: Jančigaj, Svetic, Hassl, Zemljak, Slamič, Jug II., Uršič, Erman, dr. Buljevič, Jež, Jug I.

Ilirija: Majič, Strehovec, Bergles, Unterreiter, Varšek, Pogačnik, Rihar, Oman, Knežević, Doberlet, Košak.

Moštvo Primorja, ki je nastopilo kompletno in o katerem iz težjih tekem nismo imeli pregleda, v splošnem ni napravilo najboljšega vtisa.

Težišče moštva je vsekakor v zadnjih delih enajstorice, dočim je kazala napadalna vrsta preveč vrzeli in pomanjkljivosti. Dr. Buljevič je kot vodja očividno podlegel tempu in terenu in je proti koncu, dasi sicer odlično vodi, popolnoma odpovedal. Nekdanji Ermanovi strelji so redkosti, dočim se mladi Jež v levi zvezi šele polagoma uvaja. Vsekakor je zelo prodoren in bo po treningu in z rutino lahko izhoren član tria. Med krili je bil boljši Jug na desni, dočim Uršič ni dal mnogo v deti, dasi je imel — posebno po odmoru — več prilike kot njegov tovariš na desni. V krilski vrsti je bil zopet povsod neumorni Slamič, ki pa se tudi ni znašel takoj po otvoritvi. Defenzivno nenadkriljiv je tudi Zemljak, dočim je imel Jug ml. do izključitve Riharia težko delo; pozneje se je uveljavil vidnejše. Obramba je bila dovolj zaposlena in je v celoti storila svojo dolžnost; vsekakor ji moramo šteti v zlo, da se v zadnjih 15 minut ni mogla »otresti« preostalega četrta v napadalni vrsti Ilirije.

Ilirija, ki je v zadnjih tekmah pokazala nestalno formo, tudi v tej tekmi ni mogla pokazati kvalitete.

V opravičilo ji je treba šteti, da je v 26. min. po izključitvi izgubila desno ter v 4. min. drugega polčasa levo krilo, tako da o pravi igri v napadu sploh ne more biti govora. Dokler je bila vrsta kompletna, je prekašala nasprotnikovo. Vso pohvalo zaslužijo seveda krilci z ožjo obrambo, med katerimi so morali v danih okoliščinah posebno prvi opravljati ogromen posel. Kako odlično so ga vršili, dokazuje najbolj dejstvo, da je v tej postavi Ilirija zabila svoj častni gol in na trenutke celo na lastni polovici blokirala nasprotnika. Vrtar je držal, kar je mogel; za dobljene gole ga ni kriviti. Poraz, ki ga

je doživel, je izražen previsoko; po poteku igre je malone zaslužila, da bi se točke delile.

Kakor smo rekli, igra ni bila na višini prvega razreda in razen par napetih situacij ni nudila mnogo nogometa. Vtis »derbya« je bil v splošnem medel in ni čudno, če so se gledalci žal razhajali s te največje nogometne revije domačih sil v pretežni večini razočarani. Izjemo tvorijo seveda vsi oni, ki jim ni nobena prilika odveč, da na ta ali oni način manifestirajo za svoje igralce.

Potek igre. P. začne, toda I. prevzame takoj inicijativno in izvede par lepih akcij, ki pa gredo v stran. P. se polagoma otrese klešč in igra je odprta. V 12. in 15. min. izvojuje P. dva kosa, ki pa ne spremenita ničesar. V 20. min. drži Majič nevarno žogo v desnem zgornjem kotu; del publike je videl gol. Že minuto pozneje je Erman sam pred vrati, toda pomaga si z roko in sodnik ne prizna gola. I. je zopet na drugi strani in doseže kot — brez efekta. Napad se obrne in Ermanu se nudi v 23. min. ugodna prilika, da mimo nepravičnega vratarja spravi v mrežo. 1 : 0 za P. V 26. min. izključi sodnik Riharia na desnem krilu I.; kazen je bila prestroga. Tekma postala malo ostrejša; I. igra na izravnanje. V 34. min. posreduje policija in »čisti« vročekrvneže na severu. Situacije se naglo menjavajo, toda brez številne spremembe do odmora.

Po odmoru izvojuje II. kot, ki pa gre preko prečke. Sodnik izključi v 4. min. drugega stranskega sodnika ter levo krilo Košaka; publika protestira in vdre na igrišče. 6 minut pauze, prerokanja in nerada; nato gre dalje! V 14. min. uide Jež obema branilcema in plasira iz neposredne bližine. 2 : 0 za P. Po dveh brezuspešnih kotic za P. se slika spremeni in tretci I. silijo v ospredje. V 21. min. dobi Doberlet lepo žogo z desne in plasira najlepši gol dneva. 2 : 1 za P. Tri minute pozneje strelja Zemljak iz 20 m prosti strel preko vratarja — točno v mrežo in zviša na 3 : 1. I. se brani z vsemi močmi in drži kljub pomanjkanju dveh igralcev igro odprto. Proti koncu je stalno na nasprotni polovici, kar pa ne spremeni končnega rezultata.

Sodnik g. Šetina, ki je, kakor smo že rekli, vskočil namesto neznanega sporazumno določenega sodnika, je sodil po najboljši volji in gotovo ni bil neobjektiven. Današnja tekma, ki jo moramo smatrati na teritoriju LNP za najvažnejšo v vsaki sezoni, pa je bila zanj vsekakor pretežka. Stališče mu je razen tega otežkočala okolnost, da je domačin in član enega sodelujočih klubov, kar ustvarja na naših igriščih že samo po sebi slabo razpoloženje. Ona napaka, ki smo jo vedno grajali, se je po čudnem naključju maščevala ravno na najvažnejši prvenstveni tekmi jesenske sezone.

Nezdrave razmere v našem nogometu so dosegle z današnjim derbyjem svoje zaslužno plačilo. Vsem onim, ki vodijo naše nogometne in sodniške organizacije, naj bo današnja prireditve glasen memento, da je zlo priklopelo do vrhunca in je treba nujne remedure. Občinstvo — resno in objektivno — ki še prihaja na naše skromne nogometne »predstave«, jim bo upravičeno obrnilo hrbet in odšlo drugam, kjer se mu ne bo treba jeziti zaradi slabega aranžmana in nemogoče organizacije. Današnji »derby« je bil verna slika naših zrahljanih sportnih prilik; upamo, da je bila tako živa, da bo rodila dobre rezultate!

Lav. Struna.

Tekme za državno prvenstvo

Današnje kolo tekem za državno prvenstvo je prineslo prvo večjo senzacijo, ki jo je izzvala visoka zmaga sarajevske Slavije nad splitskim Hajdukom. Zmaga je bila popolnoma zaslužena in Hajduk je z izgubo današnjih 2 točk tudi izgubil vse šanse, da bi si osvojil naslov državnega prvaka. Ostali dve tekmi sta končali z zmagami favoritov, vendar je imel v Beogradu BSK zelo težak posel. Po današnjem kolu je ostal BSK z 9 točkami na vodstvu pred zagrebško Concordio, ki ima slabšo razliko golov, na kar jima sledijo Hajduk in Jugoslavija s 7 ter sarajevska Slavija s 4 točkami, dočim je ostala osješka Slavija brez točke nespremenjeno na zadnjem mestu.

BSK:Jugoslavija 2:1 (1:0)

Beograd, 12. oktobra. Pred 12.000 gledalci se je danes vršila državna prvenstvena tekma med domačima nasprotnikoma, ki jo je BSK zaslužno odločil v svojo korist. Obe moštvi sta nastopili kompletni. Igra je bila hitra in ostra, tako da je bilo po odmoru tudi več igralcev bleziranih. Vodstvo je dosegel BSK v 26. minuti po aMrjanoviću st. ter ohranil ta rezultat do odmora. Po odmoru je Nikolić v 18. min. izravnal. Igra je postala še ostrejša, pri čemer je dobil srednji krilec Jugoslavije Lončarevič težje poškodbe. V 40. minuti je zabil Marjanović ml. zmagoosni gol. Tekmo je sodil g. Viller iz Zagreba.

Concordia (Zagreb):Slavija 3:0 (1:0)

Ostjsek, 12. oktobra. Concordio, ki je danes nastopila v tekmi za državno prvenstvo proti tukajšnji Slaviji, je občinstvo že ob otvoritvi izžvižgalo. Igralo se je ostro in hitro. V 30. minuti je

dosegel aPvelić po solo akciji vodstvo. Po odmoru je nastal med občinstvom velik hrup, tako da je morala posredovati policija. Concordia je na igrišču popolnoma prevladovala in zabila v 12. in 30. minuti svoja dva nadaljna gola. Tekmo je sodil g. Mazić iz Subotice. Občinstva je bilo preko 2.500.

Slavija:Hajduk (Split) 4:0 (2:0)

Sarajevo, 12. oktobra. Ob velikem zanimanju občinstva je danes tukajšnja Slavija zaslužno odpravila moštvo Hajduka s 4 goli razlike. Odlikoval se je posebno vratar domačinov. Pred odmorom je zabil 2 gola Krnjajić, dočim sta po odmoru padla naslednja 2 gola po srednjem krilu in Salamunoviću. Hajduk kljub velikim naporom ni mogel spremeniti tega poraznega rezultata. Sodil je g. Popović iz Beograda.

Nogomet v Mariboru

Maribor, 12. oktobra. ISSK Maribor:Varaždinski SK 4:3 (2:1)

Na igrišču ISSK Maribora se je vršila danes prijateljska tekma med ISSK Mariborom in Varaždinskim SK. Zaslužno so zmagali domačini, ki so pokazali lepo kombinacijsko igro, niso pa izkoristili neshetih prilik ter so premalo streljali na nasprotnikova vrata. Obramba je bila zanesljiva kakor tudi krilska vrsta, ki je bila srednje dobro razpoložena. Napadalna vrsta je predlogo držala žogo in preveč »driblala«. Varaždinci so imeli najboljše moči v obrambi; tudi krilska vrsta je bila dobra. Tekma je bila vsekakor fair in jo je odlično vodil sodnik dr. Pianišek.

SK Kapfenberg:SK Rapid 2:1 (1:0)

Na igrišču SK Rapida je bila odigrana mednarodna prijateljska nogometna tekma, na kateri so odnesli zmago tuzemski gostje. Rapid je bil gostom sicer enakovreden. V prvi polovici je bila igra izenačena, v drugi pa se je od trenutka do trenutka pokazala premoč Kapfenberga. Gostje so imeli najboljše moči v napadu, ki je zlasti v tehničnem pogledu prekašal domačine. Pri Rapidu se je zlasti odlikovala ožja obramba, dočim je bil napad premalo odločen. Sodil je dobro g. Nemeck.

SK Železničar rez.:ISSK Maribor rez. 4:2 (2:1)

V prijateljski tekmi imenovanih rezerv so zmagali Železničarji. Sodil je g. Fischer.

Ostale nogometne tekme

Ljubljana: Prvenstvene tekme II. razreda: Jadran : Natak 7:1 (3:0); Slovan : Reka 4:1 (2:0). Prv. tekma rezerv II. razreda: Primorje rez. : Ilirija rez. 4:3 (4:1).

Celje: Prvenstvene tekme: SK Atletik : SK Celje 4:0 (2:0). Tekmo je sodil g. Schneller iz Ljubljane. Atletik rez. : Celje rez. 2:2 (2:2).

Zagreb: Prvenstvene tekme: Hašk : Sparta 9:0 (3:0); Gradjanski : Viktorija 1:0; Grafičar : Železničar 3:3 (2:3).

Dunaj: Rapid : Slovan 4:1 (1:0); Admira : Wacker 5:1 (1:0); WAC : FAC 2:0 (2:0); Austria : Nicholson 4:0 (3:0).

Budimpešta: Ujpest : III. okraj 2:1; Hungaria : Bocsay 5:1; Vasas : Pecs Baranya 1:0; Ferencvaros : Szabaria 1:1; Bastyia : Kispest 4:2; Nemzeti : »33« 1:1.

Toplice (CSR): Teplitzer FC : Viktoria 2: 5:1.

Težak poraz Ambrosiane v Pragi

Sparta : Ambrosiana (Milan) 6:1 (1:0)

Praga, 12. oktobra. Za današnjo tekmo za srednjeevropski pokal med Sparto in milansko Ambrosiano, je vladalo izredno zanimanje. Policija je bila zaradi izrednih okolištin, v katerih je to pot gostovalo italijansko moštvo v Pragi, ves čas njihovega bivanja v pripravljenosti. Največje sportno igrišče Prage je bilo že tri dni do zadnjega sedeža razprodano. Na tekmo se je zbralo nad 40.000 gledalcev, dočim 20 tisoč oseb ni dobilo pristopa, ker je bil prostor policijsko zastražen.

Ko je Italijanska enajstorica stopila na igrišče, ji je priredilo občinstvo burne ovacije, na katere so Italijani odgovarjali s svojim fašističnim pozdravom. Prizori so se ponovili, ko je prišla Sparta na prostor. Tekma se je vršila v izredno hitrem tempu. Že v 5. minuti je oddal Silny nevaren strel na vrata, ki ga je ubranil italijanski vratar Miglio. Ta igralec, ki je pokazal izredne sposobnosti, je v nadaljnjem poteku igre rešil Italijane še hujšega poraza. Po odmoru so Italijani popolnoma popustili razen odličnega Miglia. Dve minuti pred koncem se jim je šele posrečilo, doseči častni gol. Gole za Sparto so zabili: Braine 2 ter Kostalek, Silny, Podražil in Hajma po 1. Igralce Sparte so navdušeni gledalci na ramenih odnesli z igrišča. Tekmo je prav dobro sodil danski sodnik Hansen.

Kolesarstvo

Kolesarska dirka SK Vrhnike

Kolesarska sekcija SK Vrhnike je priredila včeraj kolesarsko dirko za prvenstvo Notranjske na zelo naporni progi Vrhnika-Logatec-Planina-Rakek-Cerknica in obratno na skupno razdaljo 80 km. Kljub slabemu vremenu je startalo precejšnje število vrhnikiških, borovniških in okoliških kolesarjev. Naporne vrhnikiške »rjede« so vsi premagali krepko, le vrhnikiški favoriti Jesenovec je imel takoj po startu občuten defekt ter izgubil 12 minut. Pozneje je imel še par defektov, tako da ga je končno prehitel Dolfe Malavašič ter se je Jesenovec moral zadovoljiti z drugim mestom. V juniorski skupini se je odlikoval Franc Švigelj (Sokol, Borovnica) ter je jako sigurno zmagal v tej skupini. Popolnoma polzke in blatne ceste niso mnogo ovirale dirkačev, ker so povprečno vozili preko 28.500 na uro.

Prvak Notranjske Dolfe Malavašič (SK Vrhnika) je prevzeli progo v 2 urah 44 min. 34¹/₂ sek., dočim je Slavo Jesenovec (SK Vrhnika) prišel na cilj v 2 urah 45 min. 32¹/₂ sek.

Sportni praznik v Kranju

Kranj, 12. okt. Komaj je minilo leto dni, odkar se je pod okriljem domačega sokolskega društva ustanovil na pobudo mladih članov sportni odsek. Da zainteresira javnost in nazorno pokaže uspehe svojega dosedanjega dela, je priredil sportni odsek kranjskega Sokola danes sportni dan, ki je v vsakem oziru kar najbolj uspel. Bila je to prava manifestacija sportne misli v Kranju. Pester program sportnega dne so v glavnem izpolnili domačini, sodelovali pa so tudi klubi SK Bratstvo Jesenice, SK Disk Domžale in SK Slovan iz Ljubljane.

Ob 8. uri jutraj se je vršila na 12 km dolgi progi Kranj—Naklo—Kranj kolesarska dirka. Prvi je privozil na cilj član SK Bratstva Poljčar France v času 18¹/₂, drugi Venček Ivan 20¹/₂, član SK Diska in tretji Koritnik Albert 20¹/₂.

Ob 9.45 se je vršil štafetni tek, pri katerem so sodelovali tri moštva, in sicer odbojke sportnega odseka kranjskega Sokola in dve moštvi nogometnega odseka Sokola. Tek se je vršil na progi 5x200 m skozi mesto. Prvo je prispelo na cilj moštvo odbojke v času 2:22. Sledili sta ostali moštvi v kratkih presledkih.

V ženski štafeti sta sodelovali hazenski družini SK Save in sportnega odseka kranjskega Sokola. Na progi 4x100 m je

Zaključek balkanskih iger

Jugoslavija dosegla drugo mesto z 51 točkami — Dva nova jugoslovenska rekorda v skoku v daljavo in teku z zaprekami

Atene, 11. oktobra. AA. Pri lahkoatletskih tekmah za balkansko prvenstvo je zavzela Jugoslavija drugo mesto za Grčijo in pred Rumunijo.

V teku na 800 m je zmagal bolgarski atlet Pedan v času 2:02. Tretji je bil na cilju Rittig iz Zagreba, četrti Žorga iz Ljubljane.

V teku na 200 m je prispel prvi na cilj Grk Fragutis, Jugoslovan Šrajber je prispel peti.

Pri skakanju v dalj je zmagal Brulos (Grčija), s 688 cm, drugi je bil Kallay (Jugoslavija) s 683 cm (obenem nov jugoslovenski rekord), tretji Jugosloven Buratović.

Pri teku z zaprekami na 110 m so se tekmovalci plasirali takole: 1. Mastiras (Grčija) 15¹/₂ sekunde, 2. Buratović (Jugoslavija) 15¹/₂ (nov jugoslovenski rekord).

Pri metu diska na helenski način prvi Bolgar Gačev, Dr. Narančić (Jugosloven) se je mogel plasirati šele na četrtem mestu. Pri štafetnem teku 4x400 so dosegle po-

prišla prva na cilj v času 58 družina SK Save. Tik za njo pa družina SOSK (sportnega odseka Sokola Kranj).

Ob 10.30 se je vršil promenadni koncert domače godbe pred Narodnim domom. Istočasno se je vršila med moštvo Sokola A in B tekma v »bojki«, ker je najvažnejši ljubljanski »boj« v zadnjem trenutku odpovedalo. Zmagalo je A moštvo v razmerju 2:1. Popoldansko prireditve je otvorila novorka, ki je krenila o 12. z godbo na čelu izpred Narodnega doma po mestu. V povorli so bile zastopane vse panoge sporta od hazenašice do smučarjev. Sportnike, zlasti one izven Kranja, je meščanske navdušeno pozdravljalo. Povorka se je udeležilo tudi mnogo občinstva. Opla je na sportni prostor, kjer se je vršila nogometna tekma rezerv SK Kamnika proti SOSK. Igra je bila dokaj nelep ter je bila zaključena z zmago Kamničev s 4:3.

Največji uspeh tega dne so dosegle domače hazenašice. Ob 15.50 se je vršila hazenska tekma med SOSK in SK Savo. Zmagale so članice SOSK v razmerju 14:4. Zlasti se je odlikovalo desno krilo in čuvarica vrat.

Všek zanimanja pa je bil pri nogometni tekmi med prvima moštva SK Slovena in Sokola Kranj. Zmagali so zaslužno domačini s 6:4 (5:2).

Zvečer se je vršila v sokolski dvorani Narodnega doma prosta zabava. Ob 20. je predsednik SOSK Joško Horvat pozdravil tekmovalce, nakar je sledila razdelitev nagrad. Prehodno darilo pokal mestne občine je prejela domača odbojka. Drugo darilo prehodno metalca diska, ki ga je daroval SOSK, je odnesla SK Sava. Tretje darilo pokal istega društva pa je prišlo v trajno last kolesarskega zmagovalca Franceta Poljčarja.

Mladim kranjskim sportnikom, ki kažejo mnogo smisla in poštvovalnosti za pretek sporta, želimo čim več uspehov!

Boks sekcija SK Ilirija prične z rednim treningom danes v ponedeljek 13. t. m. ob 19. v paviljonu I na velesejmu. Starti boksačji in vsi novi resni interesi se vabijo.

samezne države tale red: Prva Grčija, druga Jugoslavija, tretja Rumunija.

Po doseženih točkah so razvrščene države takole: 1. Grčija 91, 2. Jugoslavija 51, 3. Rumunija 30.

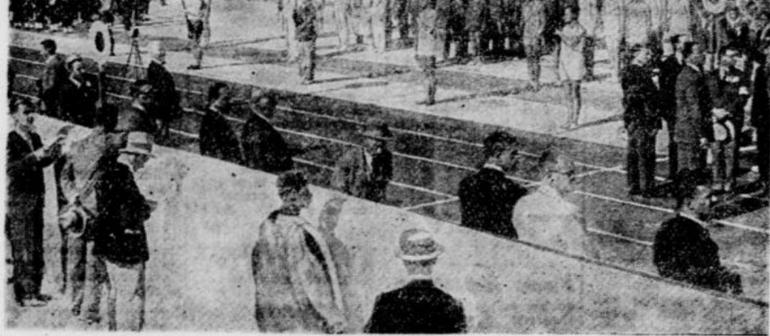
Rekord tudi v troskoku

V metu kopja je zmagal Grk Zaharopulo, ki je vrzel kopje 63.41 m.

V teku na 400 m je zmagal Grk Zografis, drugi je bil Bolgar Pedan. Na tretje in četrto mesto sta se plasirala Rittig in Ferenčak (Jug.).

Pri skoku v višino ob palici je bil prvi Grk Harajanu s 3.76 m, Jugoslovena Ferović in Kallay sta na četrtem in petem mestu s 3.50 m. V metu krogle je Jugosloven dr. Narančić tretji. Pri troskoku je zmagal Grk Papanakulos s 14.31, drugi je Jugosloven Mirković s 13.71 (nov jugoslovenski rekord in četrti tudi Jugosloven Pavlovič).

V maratonskem teku je bil prvi Rumun Ilija. V štafeti 4x100 so zmagali Grki, na drugem mestu so bili Turki, na tretjem pa Jugosloveni.

Ob priliki prve konference balkanskih držav so se vršile v atenskem Stadionu posebne sportne prireditve. — Slika kaže (od leve na desno) sportne skupine Bolgarov, Rumunov, Turkov, Jugoslovenov in Grkov.

Senzacionalna razkritja o smrti generala Kutjepova

Pariz, 12. oktobra. Znani ruski publicist Burcev je pričel popolnoma na svojo roko poizvedovati in preiskovati za sledovi izginulega generala Kutjepova. Objavil je senzacionalna razkritja, v katerih navaja, da je odvedel generala Kutjepova svetnik sovjetskega poslanstva v Berlinu Fichner s pomočjo šefa GPU iz Pariza Janoviča in dveh drugih Rusov. Šef specialne misije, ki je imela nalogo odvesti Kutjepova, pa je bil dr. Goldstein. Kutjepova so primamili v avto pod pretvezo, da želijo z njim govoriti njegovi prijatelji iz Rusije. Čim je Kutjepov vstopil, so ga kloroformirali. Ker pa je imel Kutjepov še iz vojne težko srčno bolezen, je umrl takoj po kloroformiranju. Vendar pa ti ljudje niso imeli namena usmrtiti Kutjepova, ampak so hoteli od njega samo dobiti gotove tajnosti o organizaciji protiboljševiškega pokreta v Rusiji. S tem svojim postopanjem pa so si sami preprečili svojo načrt. Burcev trdi dalje, da so odvedli Kutjepova brez vednosti sovjetske vlade in brez znanja ber-

linskega in pariškega sovjetskega poslanstva. Sovjetska oblastva so kmalu za tem pozvala Fichnerja in Goldsteina v Moskvo. Prvi se pozivu ni odzval, Goldstein pa je odpotoval v Moskvo ter je bil kaznovan za to dejanje s strogim zakorom, ki ga prestaja še vedno. Kje imajo Kutjepova pokopanega, Burcev za enkrat še ne objavlja.

Povratak poslanika Darda

Beograd, 12. oktobra. Danes dopoldne se je vrnil v Beograd z dopusta francoski poslanik Emil Dard. Na postaji ga je sprejelo osebje francoskega poslanstva in mnogo njegovih prijateljev. (AA).

Nesreča ali samomor

Zagreb, 12. oktobra. Ne daleč železniškega kolodvora Vrbovec so našli danes strahovito razmesarjeno truplo neznanega moškega. Toliko se je še moglo ugotoviti, da gre za mladeniča kaidh 20 let, ki je nosil sportno čepico in ki je imel orlovski profil. Vse telo je bilo zdrobljeno. Doselej se še ni moglo ugotoviti ničesar pozitivnega, niti glede na identiteto, niti glede na način ali razlog smrti.

Skrivnosti vohunstva v svetovni vojni

Spomni slepega invalida, bivšega tajnega agenta Nemčije in Anglije

Konec

Japonska mora poseči vmes in svetovna vojna bo končana! To je vsekar bilo splošno mnenje, ki ga je zastopal tudi Clemenceau. Toda Japonci so z moštvo spretnostjo zavlačevali pogajanja. Tako je prišlo, da je takratni minister Štefan Pichon v francoski zbornici javno napovedal, da se bliža intervencija japonskih čet. A napoved se zopet ni obistinila.

Kakšen je bil vzrok, da se Japonci niso pojavili na evropskem vojnem pozorišču?

Točno sem doznal, da je Anglija po prizadevanju »Intelligence Servicea« že v pričetku vojne sklenila tajno pogodbo, ki jo je podpisal japonski ministrski predsednik baron Okuma. V tej konvenciji je bilo med drugim določeno naslednje:

»Spriči nešteti težkoč, na katere bi zadel transport japonskih čet na francosko bojišče, se določa, da antanta ne bo računala na vojaško intervencijo Japonske. Navzlic temu pa bo Japonska pri mirovnih pogajanjih zasedla enako

местo in uživala iste pravice, kakor Anglija in Francija.«

Razume se, da ni šlo za težkoče prevoza japonske armade v Francijo. V tem pogledu je pač Francija sama dokazala, kako se dajo take težkoče gladko premagati, saj je neovirano spravila zelo močne kontingente kolonialnih čet iz Indokine na evropsko bojišče, razen tega je prepeljala celo armada anamitskih delavcev in celo poslala ekspedicijski kor po morju vse tja do Sibirije.

Zakaj nevi »Downing Street« ni maral japonske pomoči?

Tu sta bila dva razloga. Prvi je bil takorekoč sentimentalne prirode: »Downing Street« je že takrat računal na ameriško pomoč in vedelo se je v naprej, da Zedinjene države severne Amerike ne bodo nikoli poslale niti enega vojaka v Evropo, ako bi na bojišču sodelovali tudi osvraženi Japonci. Drugi, mnogo važnejši, gmotni razlog pa je bil da je »Intelligence Service«, ki je od prvotnih krogov londonskega

ty prejemal ogromne dohodke, vztrajal na tem, da se vojna nekoliko zavleče. Japonska intervencija pa bi bila trajanje vojne gotovo nekoliko skrajšala.

Treba je tudi ugotoviti, da Japonska tako rekoč sploh ni žrtvovala krvi, navzlic temu pa se je silno obogatila. Evropska trgovina z Azijo je bila z vojno skoro popolnoma prekinjena. Anglija je prva vojna leta imela polne roke opravka, da oskrbi sebe in svoje zaveznike. Gospodarska moč Nemčije je bila zločinjena takoj s pričetkom vojne.

Bila je Japonska, ki je v Aziji prevzela pozicijo Anglije, Francije in Nemčije. Njen gospodarski in predvsem industrijski napredek je zavzel ogromne dimenzije. Japonska je postala izključna dobavljalca Azije, učvrstila se je v Mandžuriji, prevzela kontrolo kitajskih železnic in začela napram Ameriki z najostrejšo konkurenco.

Rek »Azija Azijcem« je znala Japonska na sijajen način izkoristiti gospodarsko in politično. Japonska že meče svoje oči v Indokino, intrigira v Kini in v Sovjetski Rusiji — razen tega pa igra tudi v evropski politiki važno vlogo.

— Bansai! Bansai! — se glasi japonski vzklík, ki znači po naše »Živio! Japonska se dobro zaveda, zakaj tako vzklíka sama sebi.

Zaključna beseda

Z današnjo številko zaključujemo objavljanje »Skrivnosti vohunstva v svetovni vojni«. Rokopis, ki se ga je bilo posrečilo pridobiti uredništvu »Ponedeljka«, je s tem izčrpan. Kakor čujemo, so čitatelji z napetim zanimanjem sledili temu »Ponedeljkovemu« feljtonu. Kakor smo ob pričetku objavljanja omenili, so to memoari slepega invalida, bivšega tajnega agenta v nemški in angleški vohunski službi. Mož, čigar imena žal v celoti ne moremo imenovati, živi sedaj v Bonnu v Porenju in je svoje spomine zaupal nekemu jugoslovenskemu novinarju, ki živi stalno v Nemčiji. Le-ta je svoj rokopis poveril uredništvu »Ponedeljka«.

Tudi v bodočem bo »Ponedeljek« prinašal razna zanimiva razkritja o marsikaterih doslej še nepojasnjenih dogodkih. Vse čitatelje pa obenem opozarjamo, da bo tedenska revija »Življenje in svet« v kratkem pričela priobčevati daljšo, nad vse zanimivo in strokovnjsko napisano študijo o vohunstvu in njegovi zvezi z erotiko. Študija bo opremljena tudi z mnogimi, doslej le redko objavljenimi slikami.

„Ponedeljkov“ humor

Prisebnost

Skot pride pozno zvečer od pojedine. V spalnici privije luč in opazi, da mu je žena umrla. Takoj pozvoní stržnici in veli z objokanim glasom: »Mary, jutri samo ena jajce za zajutrki!«

Bolje nekaj nego nikaj

»Šel sem in poprosil za roko njegove hčere.«

»No, in?«

»Dobil sem nogo njenega očeta!«

Išče se strojeopiska.

»Pa poznate stenografijo?« vpraša ravnotež.

»O, prav dobro. Pisati sicer ne znam, a govorim jo gladko.«

Množitev.

Sodnik: »Ste ločeni?«

Ženska: »Da, dvakrat.«

On: »Koliko let imate?«

Ona: »Dvajset in pet.«

On: »Tudi dvakrat?«

Odporno sredstvo

»Anica, gospod se pritožuje, da slike v salonu po strani više, da je pohištvo prašno, da je krožnikov vedno manj pri hiši... To ne more iti tako dalje!«

»Seveda ne more iti. Da sem jaz na gospojnem mestu, bi bila že davno zapustila takega moža!«

EDGAR VALIČ

Blgo življenje

KRIMINALNI ROMAN

»Sanje žc. Toda v življenju je mnogo stvari, ki so slične sanjam in vendar so izpolnjive.«

Riko je molčal.

»Ali ni tako?«

»Da,« je odgovoril Riko in gledal na zastrto luč v kupeju.

»Najne sanje, Riko... ali se ne izpolnjujejo?«

»Najne sanje?« je mrmral in pristavil:

»Trudna boš, draga in glava te bo bolela, ker nočeš počivati.«

»Prepušti to meni! Ali dvomiš v izpolnitev najinih sanj, to mi povej. In zakaj si izrekel tako začudeno — najne? Kako naj te razumem?«

»Teško je govoriti...«

»Teško ti je govoriti z menoj? Riko?«

Riko, ki je do sedaj slonel v kotu ob oknu, je vstal, ji položil roko na čelo in dejal mirno:

»Jana, dovoli, da ti rečem iskreno besedo, čeprav se mi ne zdi primerno govoriti o tem v tem trenutku.«

»Sedi k meni!« ga je prišla za roko.

Riko je prisedel k njej in rekel:

»Smem govoriti kakor prijatelj s prijateljem?«

»Govori, kakor ti veleva srce!«

»Ne srce! Srce ne sme govoriti...«

Spustila je njegovo roko:

»Srce ne sme govoriti? Riko? To mi poveš sedaj, ko sva tako daleč? Sedaj, ko je prepozno?«

»Jana, prosim te, ne vznemirjaj se! In pusti, da govorim!«

»Govori in povej, da bom vedela, kaj se je zgodilo s teboj.«

»Hotel sem reči, srce ne sme govoriti, kadar je na vrsti pamet. Kolikokrat sva govorila o tem in ti sama si mi pisala, da mora človek zatajevati srce! Vedno sem te občudoval, spoštoval in cenil, ker sem videl v tebi žensko, ki zna premagovati varljiva čustva. Morda ti nisem tega povedal, danes pa ti priznam, da je bilo prav to najmočnejša sila, ki me je v trenutkih dvomov tako zbližala s teboj, da se ji nisem mogel več upirati.«

Riko je prenehal in pogledal skozi okno v temno noč.

»Hvala za lepe besede,« je dejala Jana v pričakovanju nadaljnjih.

»Lepe besede?« je povzel Riko, »in resnične!«

»Čutim njih resničnost,« je pripomnila ironično Jana.

Riko je vedel, da ga zbada, ni pa vedel zakaj ter je poudaril:

»Da, resnične!«

»Vse, kar je bilo in ni več, je resnično! To vem sama.«

»Ali mar ni bilo tako?«

»Da. Bilo je...« je rekla Jana in globoko vzdihnila.

»Torej ti je žal, da je bilo tako?«

»Žal ali ne žal, minulost se ne da spremeniti niti popraviti.«

»Torej bi bil moral molčati?«

»Rekel si, da boš govoril iskreno in to si storil!«

»Da.«

»Lahko tebi, ki moreš z eno samo besedico zbrisati stare račune!«

»Jana, ne razumem te!«

»Ali ni dovolj jasno, če kdo govori, da je bilo, kar bi moralo še biti?«

»Misliš name?«

»Ali nisi pravkar rekel, da si me občudoval in cenil, ker si videl?... In o sili, ki je bila, si govoril...«

»Da, tako sem rekel in tako je bilo.«

Jana je zaihtela in se stisnila v kot.

»Vedel sem, da to ni trenutek za iskreno besedo. Preveč si vznemirjena.«

»Ah! Kaj sem storila?«

»Nič slabega, Jana.«

»Kaj sem storila, kaj sem storila?«

»Ko se odpočiješ in umiriš, boš videla, da sem govoril resnico in da se v meni nisi motila.«

»Riko?«

»Da, Riko ne zna lagati.«

»Nikoli?«

»Vedoma nikoli.«

»In kar si govoril, da je bilo?«

»Povedal sem resnico.«

Krčevito je poiskala njegovo roko, jo stiskala med svojimi in ihtela:

»Govori jasno... Riko... jaz ne morem več...«

Zasmilila se mu je in položil je glavo na njena ramena. Globoko je dihala in ječala.

»Riko, ali se kesáš?« je nenadoma vprašala.

»Zakaj bi se kesal in česa?«

»Ali me imaš rad? Tako, kakor nekdanj?«

»Kakor nekdanj.«

»In ti ni žal?«

V odgovor ji je poljubil čelo, ona pa mu je ponudila ustnice. Ni se mogel premagati.

»Jana!« je šepetal in jo objel.

Naslonjena nanj se je pomirila. Odpočila se bo, si je mislil Riko, potem bo mirnejša in laže bo govorila ž njó o stvareh, ki jih ne sme zamaščati.

In res je zadremala v enakomernem tempu počasne vožnje v klanec.

Ko se je zdaniho, se je Riko umil, se očistil prahu in gledal skozi okno na hodniku v žalostno pokrajino golih skal, ki so samevale brez vsakega življenja v ranem jutru. Tofikokrat se je že vozil tod, da je poznal vsak višji greben in skoro vsako dolinico, skrbno zastraženo po zloženem kamenju, toda vselej je užival to mrtvo lepoto.

CENE MALIM OGLASOM:

Za oglase, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva vsaka beseda 50 par. Če naj pove naslov Oglasni oddetek »Jutra«, je plačati posebno pristojbino 2 Din. Če pa je oglas priobčen pod šifro je plačati pristojbino za šifro 3 Din. Telefonske številke: 2492, 3492

Mali oglasi

Kdor hoče do se mu pošlje ali kako drugo informacijo tičečo se malih oglasov naj priloži v znamkah 2 Din sicer ne bo prejel odgovora! 2 Din

CENE MALIM OGLASOM:

Zenitve in dopisovanja ter oglasi trgovskega in reklamnega značaja: vsaka beseda 1 Din. Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 5 Din. Vse pristojbine je uposlati obenem z naročilom, sicer se oglasi ne priobčujejo. Št. ček. rač. pri Pošt. hranilnici v Ljubljani, 11842.

Učena

iz boljše hiše, pridnega, postojnega in zrednega sprejemnega in večjo trgovino z mešanim blagom na deželi. Lastnoročno spisane ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod »Učence Re.« 42282-1

Modistko

sprejem. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 42163-1

Miinarja

zvoznega samostojno vodiča najeni miin, sprejme takoj Ivan Rus, Grosuplje. 41964-1

Čevljar. vajenca

takoj sprejme Zor Franc, Ljubljana, Ambrožev trg. 41988-1

Vajenca

za pilarsko obrt išče pilarna Ivan Figar v Ljubljani. 42203-1

Učenko

za šiviljo sprejem takoj. M. Soklič, Bled. Vidovdanska 86. 42219-1

Učenka

pridna, poštna 16 let stara se sprejme v trgovino mešanega blaga na deželi. Ponudbe na oglas. oddelku »Jutra« pod »Zdravac« 42218-1

Trg. učenca

iz postene hiše, zdravega, močnega in dobrega raču narja sprejme Ivan B. n. trgovec, Brežice, kolodvor. Hrana in stanovanje v hiši. 42154-1

Kroj. pomočnika

za fino veliko delo sprejme takoj Leopold Kuol, krojač v Litiji. 42303-1

Kuharico

sprotno v vseh hišnih poslih, sprejme takoj Gersak, Prečna ulica 4. 42193-1

Klepar. pomočnike

sprejme takoj Gustav Pac, kleparstvo, Ljubljana, Tržaška cesta. 42306-1

Šivilj. pomočnico

za damsko plašč sprejme Josip Kos, krojač, Kranj št. 30. 42287-1

Natakarico

bedne zunanosti takoj sprejme gostilna Končan v Rožni dolini. 42382-1

Pletiljo

s strojem ali brez, z vso oskrbo sprejem v trajno delo v Ljubljani, Večna pot št. 3. 42383-1

Modistko

sprotno, sprejem takoj. — Ponudbe na oglas. oddelku »Jutra« pod šifro »Modistka 9«. 42414-1

Vajenko

sprejme takoj modistka Tončka Nosan, Ljubljana, Dalmatinova ulica št. 4. 42373-1

Učenko

za strojno pletenje sprejem. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 42404-1

Več pletilj

dobro izurjenih, za navaden Jaquard stroj sprejme A. Dermota v Litiji. 42410-1

Sobarica

poštena in resna z dobrim sprječevalom želj službe. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 42224-2

Učenko!

kateri damski frizerski salon bi vzel v učenje 14-letno dekle iz dežele, večšo slovenskega in nemškega jezika. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 42220-2

Gospodična

trgovsko naobražena, išče službo plačilne natakarice. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 42447-3

Dekle

iz boljše rodbine, išče mesto v trgovini, kjer ima že enoletno prakso. Ponudbe na oglasni oddelku »Jutra« pod »Dobra vzgoja 6«. 42165-3

Iščem službo

Spodoben sem za vsa hišna dela in tudi za trgovskega slugo. Najraje v Ljubljani. Ponudbe na oglas. oddelku »Jutra« pod »Tresen in zanesljiv«. 42191-17

Sodar. pomočnik

želi premeniti službo. Naslov pove oglasni odd. »Jutra«. 42253-3

Gospodinja

starejša, inteligentna gospa, z večletnimi sprječevali, gre k samostojnemu gospodu. Ponudbe na oglas. oddelku »Jutra« pod »Zanesljiva gospodinja«. 42353-2

Pekarijo

iščem v najem. Naslov se dobi v oglasnem oddelku »Jutra«. 42216-17

Lokal

na trgu oddam v najem v Kranju št. 132. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 42192-17

Gostilno

na prometnem križišču v Mariboru oddam v najem po nizki ceni. Naslov pove oglasni oddelku »Jutra«. 41963-17

Prodam

Čajno maslo priznanih dobre kakovosti, dnevno sveže v vsaki množini oddaja Zadruga mlekarstva v Ponikvi ob i. ž. 42240-6

Pozor!

Klič telefona. 2708 Radi velike zaloge drv in kolobarjev se iste prodajo po konkurenčni ceni. Isto tam tudi prima trboveljski kakor tudi šlezkiški premog. R. Vepeč, Ljubljana VII. Sv. Jerneta c. 25. 328-6

Unajem

Dobra gostilna ali restavracija se išče za takoj v najem. Kavejje zmogel. Dopise na L. Rebolj, Kranj. 42191-17

Posestva

Večje posestvo ali gozd v obsegu 10-100 jobov kupim. Ponudbe na naslov: Martin Slapšak — Krmelj, Dolencjako. 41991-30

Stanovanje

2 sob, kuhinja, predsoba, kopalnice in pritliklin oddam s 1. novembrom v Koritkovi ulici št. 21. 42374-31

Stanovanje

2 sob, kuhinja, predsoba, kopalnice in pritliklin oddam s 1. novembrom v novi hiši. Prek, Karadžičeva ulica. 42367-21

Troje stanovanj

takoj oddam v Rožni dolini cesta VI št. 4. 42182-21

Stanovanje

2 sob in kuhinje, pod Rožnikom, 10 minut od Zvezde oddam z novembrom. Naslov pove oglasni oddelku »Jutra«. 42442-31

Stanovanje

2 sob in kuhinje išče šivilja. Dopise na oglasni oddelku »Jutra« pod značko »Šivilja III«. 42486-21

Sobe

se sprejme kot sestanovalka. Salondrova ul. 4, pr. uličje. 42304-23

Stanovanje

lepo opremljeno, v bližini glavnega kolodvora oddam v Zeleni ulici št. 53. 42374-31

Gospodično

sprejem kot sestanovalka. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 42405-23

Sobo s poseb. vvhodom in električno razsvetljavo, v bližini kolodvora oddam takoj. Naslov v oglas. odd. »Jutra«. 42430-23

Ali ste že naročili edine slovenske ilustrirane tedenske revije „Življenje in svet“?

Tužnih sre sporočamo vsem prijateljem in znancom, da je naš srčno ljubljani soprog, oče, tast, brat, stric in svak gospod

Ivan Kavčič

zvaniknik drž. železnice

dne 11. t. m. po dolgi, mipepolni bolezi, previden s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v ponedeljek, dne 13. oktobra 1930 ob 5. uri popoldne izpred mrtvaške veže splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 12. oktobra 1930.

Žaluoči ostali

Peter Šmidhofer,

posestnik in gostilničar

dne 11. t. m. ob 1/2 9. uri v 34. letu starosti nenadoma za vedno zatisnil svoje blage oči.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v ponedeljek dne 13. t. m. ob 15. uri iz hiše žalosti v Rušah na domače pokopališče.

Sveta maša zadušnica se bo darovala v torek dne 14. t. m. ob 7. uri v ruški župni cerkvi.

Ruše-Mišinjce, 12. oktobra 1930.

ŽALUJOČI OSTALI.